

vezanemu 20 kr. Dobiva se pri „Narodni šoli“. — Knjižica ima navadne molitve in nekaj pesmic in je za mladino jako porabna. Ne umevamo pa, zakaj ni izdajatelj sprejel tiste oblike treh božjih čednostij, katero ima novi katekizem. V jeziku bi bilo treba bolj gledati na slovnično pravilnost. Naj bi se ta izdaja kmalu razprodala in pri novi naj se ozira gospod izdajatelj na našo opazko.

L.

Praktisches Lehrbuch der slovenischen Sprache für den Selbstunterricht. Von Dr. Karl Pečnik. Zweite Auflage. Wien, Pest, Leipzig. A. Hartleben's Verlag. 8°. Str. 190. Cena 1 gld. 10 kr. — Knjižica ima hvalevredni namen, olajšati Nemcem učenje slovenskega jezika. „Dom in svet“ je že ocenjal knjižico ob prvi izdaji; ker je druga izdaja neizpremenjena, tudi ni mnogo pripomniti o knjigi. Vendar želimo, da bi gospod pisatelj v bodoči izdaji popravil nekatere malenkostne nedostatke. Nekaterih besed namreč ne rabimo v živem književnem jeziku, n. pr. dovršilni in nedovršilni glagoli (namestu dovršni in nedovršni glagoli) ostrec, težec (ostrivec, teživec), droz (drozg ali drozd) itd. Dvoumno se nam zdi: Marljivi dijaki se hvalijo = fleissige Studenten werden gelobt? — Gospod pisatelj tudi navaja, da ima slovenski jezik sedem sklonov, a že ob koncu istega paragrafa trdi, da se zvalnik lahko popolnoma izpusti, ker ga več ne rabimo! Pravilna oblika za sam. oko v množini je oči, ne: očesa, če namreč mislimo živo živalsko ali človeško oko. — Sicer je pa delce skrbno urejeno in dela čast gospodu pisatelju.

P.

Hrvaška književnost.

Povjest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX. stoljeća. Napisao ju Vjekoslav Klaić, javni redov. profesor obće povjestnice na kr. sveučilištu Franje Josipa I. Svezak I. Prvo doba: vladanje knezova in kraljeva hrvatske krvi (641 do 1102). Drugo doba: vladanje kraljeva Arpadovića (1102—1301). Sa 121 ilustracijom. 1899. Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch). Zagreb. Cena 3 gld. — Prvo in obširno sestavno napisano zgodovino hrvaškega naroda je izdala „Matica Hrvatska“ v dveh zvezkih l. 1879. in 1882. Napisal jo je vseučiliški profesor Tadej Smičiklas. Kako rad je prebiral hrvaški narod to domorodno knjigo, vidi se po tem, da je že davno razprodana in da je ne dobiš niti v antikvarijatih bukvarnah, četudi je bila tiskana v več tisoč komadih. Čim dalje bolj smo čutili potrebo, da se izdā iznova ta zgodovina, kar je pisatelj sam izprevidel ter se odločil za to, toda tako da izdā delo v novejši obliki. Za tak posel pa je treba mnogo časa, in delo je zaostalo.

Med tem pa se je odločil profesor Vekoslav Klaić, da objavi obširno hrvaško zgodovino v

štirih zvezkih z obilnimi slikami in zemljevidi. Vsa-kega Hrvata je to podjetje silno razveselilo, ker vsakdo je prepričan, da dobimo iz peresa profesorja Klaića le novo izborno delo njegove neumorne delavnosti. Če je kdo sposoben, sposoben je gotovo prof. Klaić, da napiše za Hrvate kritično zgodovino. Zraven Smičiklasa gotovo ni marljivejšega preiskovavca zgodovinskih virov od prof. Klaića. Poleg tega pa ima prof. Klaić poseben dar invencije in krasnega sloga, kar je za zgodovinarja neobhodno potrebno, da se mu dela rada čitajo. A kar diči vsa dela tega učenjaka, je še posebno to, da jih oživlja vključ v vsej njegovi strogi kritičnosti pravi narodni duh in navdušenje za hrvaško stvar, kar je ravno za današnjo dobo neobhodno potrebno. Saj so se našli med samimi Hrvati ljudje, ki so zanimali vsako narodno prošlost Hrvaške, tajili narodne kralje in vsako samostalnost hrvaškega naroda. Prof. Klaić se je potrudil, da je zbral najvažnejše vire za hrvaško zgodovino, knjigarna Hartmanova jih je izdala kot priloge v tekstu knjige, na kraju pa je dodal pisatelj še transkripcijo njihovo. V tej knjigi so se za občinstvo prvokrat objavile najstarejše zgodovinske listine, ki se hranijo v deželnem arhivu v Zagrebu in takih je nekoliko tudi še od vladarjev narodne dinastije. Najstarejša taka listina je od l. 969. Posebno so važne listine kralja Krešimira Velikega od l. 1067. in 1071., pa Zvonimira od l. 1076—1078. ter Štefana II. od l. 1088. Listin iz dobe Arpadovičev, ki se hranijo v Zagrebu, ne omenjamo, ker jih je vrlo mnogo, a vse dokazujejo državno samostalnost Hrvaške. Prof. Klaić se je ozrl pa tudi na kulturne odnose hrvaškega naroda one dobe ter objavil mnogo slik posebno iz graditeljstva. Sedaj ne bo mogoče protivnikom Hrvaške nedostojno pisati niti govoriti o hrvaški prošlosti, prof. Klaić jim je izbil s svojo zgodovino za vselej orožje iz rok. Tako bo imel sedaj vsak domoljubni Hrvat stalno podlago, na kateri bo mogel braniti čast svojega naroda. In že to je velika zasluga Klaićeve za hrvaški narod, kateremu je priredil tako zgodovinsko znamenito delo.

V prvem zvezku obdeluje učeni zgodovinar dobo od l. 641.—1301. in začenja s krasnim uvodom, v katerem se vidi opisana v mali sliki vsaka doba hrvaške zgodovine in narodne borbe, sedaj srečne, sedaj nesrečne; toda pisatelj povē tudi resnico, čeravno ni vselej ugodna. Po uvodu razpravlja zgodovinar ob kratkem literaturo in najvažnejše zgodovinske pisatelje. Posebno krasno je napisan življenjepis in delovanje Ivana Lucića (roj. v Trogiru v početku XVII. veka, umrl. v Rimu 1679), tega hrvaškega Herodota, pri katerem se nahaja ogromen zaklad za hrvaško zgodovino.

Naslednji odsek se začenja z zgodovino Dalmacije in Panonije pred prihodom Hrvatov. Govori o Ilirih in njih borbah z Rimljani, o rimski dobi, o hudih borbah za napadov barbarskih, dočim se v